

Ministerstvo zemědělství České republiky

Výklad sekce vodního hospodářství

Věc: Působnost újezdních úřadů

[k § 105 odst. 2 vodního zákona a § 25 zákona o vodovodech a kanalizacích]

Dotaz:

Kdo vykonává státní správu podle vodního zákona a zákona o vodovodech a kanalizacích na území vojenských újezdů?

Výklad:

I.

Státní správu podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, vykonávají na území vojenských újezdů v rozsahu působnosti obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů újezdní úřady jako vodoprávní úřady [§ 104 odst. 2 písm. b) vodního zákona], nejde-li o působnost ve věcech poplatků (Hlava X vodního zákona) a ve věcech správních deliktů (Hlava XII vodního zákona).

II.

Státní správu podle zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, vykonávají na území vojenských újezdů obecní úřady obcí s rozšířenou působností (§ 27 zákona o vodovodech a kanalizacích), krajské úřady (§ 28 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích) a Ministerstvo zemědělství (§ 29 zákona o vodovodech a kanalizacích).

Újezdní úřady vykonávají na území vojenských újezdů pro zabezpečování potřeb obyvatel újezdu státní správu podle zákona o vodovodech a kanalizacích v působnosti, kterou by jinak zabezpečovala obec [§ 37 odst. 2 písm. f) a odst. 3 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů].

Odůvodnění:

Obecně

Vojenský újezd, jenž tvoří územní správní jednotku (území vojenského újezdu nenáleží do žádné obce), je podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Vojenské újezdy se zřizují, mění a ruší zákonem. V současné době je v České republice 5 vojenských újezdů: Boletice (Jihočeský kraj, okres Český Krumlov), Brdy (Středočeský kraj, okres Příbram), Březina (Jihomoravský kraj, okres Vyškov), Hradiště (Karlovarský kraj, okres Karlovy Vary) a Libavá (Olomoucký kraj, okres Olomouc).

Majetek na území újezdu (s výjimkou vneseného majetku) smí být jen ve vlastnictví státu (§ 31 odst. 1 č. 222/1999 Sb.), tzn. že i vodovody a kanalizace na území vojenského újezdu může vlastnit jen Česká republika, pro kterou z tohoto titulu vyplývá ze zákona

o vodovodech a kanalizacích řada povinností (srov. např. § 5 odst. 1 až 3, § 8, § 14 odst. 3, § 20 odst. 8, § 36 odst. 2 a 3).

Státní správu na území vojenského újezdu vykonává újezdní úřad v rozsahu úkolů, které stanoví zákon č. 222/1999 Sb. nebo jiné zvláštní právní předpisy (např. vodní zákon, stavební zákon, zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o matrikách) – srov. ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 222/1999 Sb. Je tedy zřejmé, že pro založení působnosti újezdních úřadů, kterou jinak vykonávají na základě zvláštních zákonů příslušné správní orgány (např. vodoprávní úřady, stavební úřady, orgány ochrany přírody, matriční úřady), vyžaduje platná právní úprava výslovné rozšíření této působnosti v konkrétních zákonech i na újezdní úřady. Nejčastěji se tak děje zahrnutím újezdních úřadů mezi správní orgány podle speciálních (složkových) zákonů spolu s omezením jejich územní působnosti na území vojenských újezdů. Na základě toho pak újezdní úřady vykonávají většinou veškerou působnost svěřenou jinak zvláštními zákony příslušným správním orgánům¹), popř. jen část této působnosti, pokud tak zákon stanoví (buď enumerativním výčtem přiznané působnosti²) nebo naopak vyloučením pouze některé dílčí působnosti³).

V souvislosti s vojenskými újezdy a újezdními úřady nelze hovořit o samostatné působnosti (samospráva), ale veškerá agenda zajišťovaná újezdním úřadem spadá do působnosti přenesené (státní správa). To je mj. důsledkem toho, že území vojenského újezdu nepatří do žádné obce a že na území vojenského újezdu je majetek výlučně (až na výjimku vneseného majetku) ve vlastnictví státu. Přesto je třeba, aby stát (prostřednictvím újezdního úřadu) zajistil práva a povinnosti obyvatel vojenského újezdu, tj. fyzických osob, jimž byl na území vojenského újezdu povolen pobyt. Proto je újezdnímu úřadu uloženo zabezpečovat ve vztahu k těmto osobám obvyklé služby a uspokojovat jejich potřeby v rozsahu, který by jinak příslušel obci (jako její samostatná působnost) podle zvláštních právních předpisů (§ 37 odst. 2 a 3 zákona o zajišťování obrany České republiky). Příkladmo je mj. uvedeno i zásobování vodou a odvádění a čištění odpadních vod [§ 37 odst. 2 písm. f) zákona o zajišťování obrany České republiky]. Jedná se tak o výkon jakési kvazi-samosprávné působnosti (pouze za účelem zabezpečování potřeb obyvatel újezdu; *a contrario* nikoliv tedy např. za účelem zajišťování potřeb právnických osob) v rámci státní správy zajišťované újezdními úřady na území vojenských újezdů (srov. § 35 odst. 1 zákona o zajišťování obrany České republiky, podle kterého musí být státní správa újezdních úřadů ve smyslu přenesené působnosti *explicite* založena zvláštními zákony). To, že se jedná pouze o nahrazení samostatné působnosti obce (a nikoliv i její přenesené působnosti) ostatně (nepřímo) potvrzuje i odkaz na poznámku pod čarou č. 15 učiněný v návěti ustanovení § 37 odst. 2 zákona č. 222/1999 Sb., který byt' sám o sobě nemá normativní povahu, potvrzuje záměr zákonodárce odkázat pouze na působnost samostatnou.

I.

Působnost vodoprávních úřadů podle vodního zákona na úrovni obecních úřadů, pověřených obecních úřadů a krajských úřadů vykonávají na území vojenského újezdu, až na působnost ve věcech poplatků a správních deliktů, bezvýtku újezdní úřady (§ 105 odst. 2

¹ Srov. např. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

² Srov. např. § 10 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³ Srov. např. § 105 odst. v zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

vodního zákona). Újezdní úřady tak na území vojenských újezdů např. zakazují obecné nakládání s povrchovými vodami (§ 6 odst. 4 vodního zákona), povolují nakládání s vodami (§ 8 odst. 1 vodního zákona), vydávají stavební povolení k vodním dílům (§ 15 odst. 1 vodního zákona), rozhodují v pochybnostech (např. § 8 odst. 4 vodního zákona, § 38 odst. 13 vodního zákona, § 55 odst. 4 vodního zákona), stanovují ochranná pásma vodních zdrojů (§ 30 vodního zákona), schvalují manipulační řády vodních děl (§ 115 odst. 17 vodního zákona), vykonávají vodoprávní dozor (§ 110 vodního zákona) apod.

Působnost ústředního vodoprávního úřadu v těchto věcech (a pro tato území) vykonává Ministerstvo obrany (§ 108 odst. 6 vodního zákona).

Jelikož újezdní úřady nemají působnost ve věcech správních deliktů podle vodního zákona (Hlava XII), zůstává působnost projednat v prvním stupni správní delikty podle vodního zákona i pro území vojenských újezdů místně příslušným orgánům uvedeným v ustanovení § 1251 odst. 7 vodního zákona, tj. obecním úřadům obce s rozšířenou působností, České inspekci životního prostředí, popř. Státní plavební správě.

Obdobným způsobem je upravena i působnost ve věcech poplatků podle Hlavy X vodního zákona.

Tabulka 1
Působnost dle vodního zákona na území vojenských újezdů

Újezdní úřad vojenského újezdu	Sídlo*	Vodoprávní úřad (§ 105 odst. 2 vodního zákona)	Poplatky (Hlava X vodního zákona)	Správní delikty (Hlava XII vodního zákona)** VPÚ = vodoprávní úřad
Boletice	Boletice	újezdní úřad	zejm. ČIŽP	- ČIŽP - VPÚ Český Krumlov*** - Státní plavební správa
Brdy	obec Jince	újezdní úřad	zejm. ČIŽP	- ČIŽP - VPÚ Příbram*** - Státní plavební správa
Březina	město Vyškov	újezdní úřad	zejm. ČIŽP	- ČIŽP - VPÚ Vyškov*** - Státní plavební správa
Hradiště	město Karlovy Vary	újezdní úřad	zejm. ČIŽP	- ČIŽP - VPÚ Karlovy Vary*** - Státní plavební správa
Libavá	Město Libavá	újezdní úřad	zejm. ČIŽP	- ČIŽP - VPÚ Olomouc*** - Státní plavební správa

* Příloha 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

** § 1251 odst. 7 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

*** ČÁST DRUHÁ vyhlášky č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

II.

Veřejnou správu na úseku vodovodů a kanalizací vykonávají podle ustanovení § 25 zákona o vodovodech a kanalizacích obce, obecní úřady obcí s rozšířenou působností jako vodoprávní úřady (§ 27 zákona o vodovodech a kanalizacích), krajské úřady a Ministerstvo zemědělství, aniž by byla územně vymezena zvláštní působnost např. ve vztahu k vojenských újezdů obdobně, jako je tomu ve vodním zákoně (srov. § 105 odst. 2 vodního zákona). Proto vykonávají působnost podle zákona o vodovodech a kanalizacích i na území újezdních úřadů s tím rozdílem, že působnost založená ustanovením § 26 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích pro obecní úřady není na území vojenských újezdů z důvodu vyloučení území vojenských újezdů z příslušnosti k jakékoliv obci vykonávána [je ovšem na místě poznamenat, že kompetence podle písm. a) by mohla být pro území vojenského újezdu zřejmě zajištěna příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností podle ustanovení § 27 odst. 2 a kompetence podle písm. b) by i v případě jejího připuštění pro tato území byla zřejmě obsoletní, a to z důvodu vlastnictví veškerého majetku na území vojenského újezdu státem].

Obecní úřady obce s rozšířenou působností tak na území vojenského újezdu podle zákona o vodovodech a kanalizacích např. rozhodují podle ustanovení § 1 odst. 4, rozhodují v případě sporu podle ustanovení § 7 odst. 3, schvalují kanalizační řád (§ 14 odst. 3), povolují výjimku podle ustanovení § 23 odst. 4, povolují činnosti podle ustanovení § 23 odst. 6, rozhodují o povinnosti veřejné služby (§ 27 odst. 2), projednávají správní delikty (§ 34 odst. 5) a vykonávají dozor (§ 37 odst. 1). Krajské úřady v rámci své působnosti na území vojenských újezdů zejména vydávají povolení provozovat vodovod nebo kanalizaci (§ 6), povolují výjimku podle ustanovení § 13 odst. 2, projednávají správní delikty (§ 34 odst. 5), vykonávají dozor (§ 37 odst. 1). Ministerstvo zemědělství je v souvislosti s vojenskými újezdy mj. příslušné k rozhodování podle ustanovení § 8 odst. 3, má kompetenci podle ustanovení § 9 odst. 12, vykonává vrchní dozor (§ 37 odst. 2) aj.

Působnost újezdních úřadů je pro území vojenských újezdů ve vztahu k zákonu o vodovodech a kanalizacích založena pouze ustanovením § 37 odst. 2 písm. f) a odst. 3 zákona č. 222/1999 Sb. odkazem na úkoly (působnost), které by jinak podle zvláštních právních předpisů (zde zákona o vodovodech a kanalizacích) zabezpečovala obec. Pokud jde tedy o působnost příslušející podle zákona o vodovodech a kanalizacích újezdnímu úřadu (za účelem zabezpečování potřeb obyvatel vojenského újezdu), lze zřejmě dovodit kompetenci podle ustanovení § 26 odst. 1 (zejména zájem na rozvoji vodovodů a kanalizací odpovídající potřebám vojenského újezdu, resp. jeho obyvatel, úprava náhradního zásobování vodou a náhradního odvádění odpadních vod podle § 9 odst. 11), stejně jako např. oprávnění újezdního úřadu být informován podle § 36 odst. 3. V rámci této působnosti může újezdní úřad jistě také podávat podněty příslušným správním orgánům, pokud např. zjistí nedostatky v provozování vodovodů nebo kanalizací na území vojenského újezdu či shledá důvody pro rozhodnutí podle ustanovení § 1 odst. 4 zákona o vodovodech a kanalizacích ve vztahu k vodovodům nebo kanalizacím nacházejícím se na území vojenského újezdu apod.

Tabulka 2
Působnost dle zákona o vodovodech a kanalizacích na území vojenských újezdů

Újezdní úřad vojenského újezdu	Sídlo*	Obec (zejm. § 26 odst. 1 zákona o VaK)**	Vodoprávní úřad (§ 27 zákona o VaK)***	Krajský úřad (§ 28 odst. 2 zákona o VaK)****
Boletice	Boletice	újezdní úřad	Český Krumlov	Jihočeského kraje
Brdy	obec Jince	újezdní úřad	Příbram	Středočeského kraje
Březina	město Vyškov	újezdní úřad	Vyškov	Jihomoravského kraje
Hradiště	město Karlovy Vary	újezdní úřad	Karlovy Vary	Karlovarského kraje
Libavá	Město Libavá	újezdní úřad	Olomouc	Olomouckého kraje

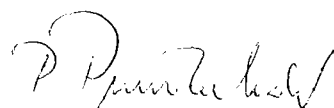
* Příloha 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

** Pouze za účelem zajišťování potřeb obyvatel vojenského újezdu.

*** ČÁST DRUHÁ vyhlášky č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

**** § 73a zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 6. září 2010

RNDr. Pavel Punčochář, CSc.
vrchní ředitel sekce vodního hospodářství